

KÖZMŰVELŐDÉS

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI KATHOLIKUS HETILAP.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
GYULAFEHÉRVÁR (VÁR.)
Telefon szám 16.

Felölőszerkesztő: **SOÓTHY GYULA.**
LAPTULAJDONOS
AZ ERDÉLYI RÓM. KATH. IRODALMI TÁRSULAT

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre — — — — — 8 kor
Félévre — — — — — 4 „
Negyedévre — — — — — 2 „
MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

A nagy hithagyás.

A „La Croix” okt. 13-iki vezércikke.

Köbe vették, a pantheonba vitték. Tömjént égettek előtte, amelyből tisztességes ember nem kérne.

S ez nem volt elég. Most istenítik s a sírja fölött szentségtörő imákat mormolnak. Hirdetik, hogy őket nem köti a dogma, mert a lelkiismeret bilincseiből is kibontakozni akarnak. S ime, lelkük mélyeséges ösztöne föltámadt ellenük. Imádníok kell valamit. Ha nem az Istent, hát valami bálványt. Olyant, a mely megfelel az ő mértéküknek, a törpék szemmértékének.

Megfigyelik önmagukat, majd körülnéznek s a hozzájuk méltó lények közt találnak egy árnyat, mely gyűlöletes, mert hitvány volt, vigyorgó, mert kerítő volt.

Ezt fölmagasztalják s megdicsőítik. Megvan a bálvány! Hajtsatok fejet a divatos isten előtt: Zola, a nagy szennyíró előtt!

Most vasárnap ezt megcselekedték

s elég bátrak hozzá, hogy amit elkövetek, médani zarándoklatnak nevezzék. Ünnepelelték a nagy rombolónak emlékét, magasztalták „nemes lelkiismeretét” és „fölséges eszményét.” Minő szavak, s mily gyászosan visszahangoznak a lelkek mélyén, melyekben az ő műveinek olvasása elfojtotta a lelkiismeretet s megölte az eszményiséget!

A lelkiismeretnek előfordulása a hittől tűnik először is a szemünkbe. Emlékezünk a zoltáros örökké igaz szavaira: „Némely ember, midőn tiszteletben van, ezt figyelembe nem veszi, olyan, mint az oktanal állatok és hasonló azokhoz.” (Zsolt. 48, 13.)

Szeretném, ha mind megjelentek volna az ünnepségen a tiszték, a kiket lepiszkolt, az ifjak, akiket megrontani törekedett, a leányok, akiknek tiszta lelkét megzavarta, s Zola emlékére rámondták volna az átkot, amelyet megérdemelt, és megszegyenítették volna imádoit...

A lelkiismeretek elzüllése mellett a sajtó egy részének hithagyása érdemel figyelmet, amely Zolának büntársa lett. Olvastátok-e a mult vasárnap evangéliumát s elmélkedtetek-e fölötte? Ha igen, úgy megérteni akartátok a királyember mennyekzöjére hivatalosak viselkedését, akik távolmaradtak.

S ha még csak távolmaradtak volna! De a második hívásra sem jöttek, hanem elmenének. A többiek pedig megfogták az ő szolgálát és szidakkal illetvén, megölték. (Máté 22, 6.)

Ez a történet nem a multté, hanem a jelen képe s a rossz sajtóra vonatkozik.

A sajtó! Hivatása volna a katolikus hitet csonkítatlanul, eredeti valóságában terjesztetni, mint az igazság hirdetője a friss szántásra az isteni magot hinteni, mint az égen tündöklő pallos minden csapásra villámlás közt leteríteni az Isten egy ellenségét. Könyvnek kellene lennie, melyre a meggyötört bizalommal ráhajol, mert megtalálja benne titokzatos kétségeire a fe-

T Á R C A.

A hulló csillagok eredete.

Bármennyire közönséges és régen ismert égi tünemény a „csillaghullás”, még mindig sok dologgal nem vagyunk teljesen tisztában, ami a hulló csillagokra vonatkozik. A lényegüket ismerjük: a világűrben szállingózó apró testcskék a föld vonzásának hatalmába kerülnek s ennek következtében feljé esnek, a levegő súrlódása miatt megtüzesednek és legtöbbször el is égnek útközben, eredetükről azonban igen keveset tudunk s a dolog természetéből kifolyólag nem is tudhatunk feltétlen bizonyosat. A kérdésről igen érdekes értekezést írt W. H. Pickering a Popular Astronomy egyik legutolsó füzetében, amelyet érdemes ismertetni tudományos érteke miatt.

A hullócsillag elnevezés nagyon általános értelmű s igen sokszor összecserélik a meteorittal, vagyis a földre lehullott hulló csillaggal s ezzel együtt szintén általános szokás azonosítani őket az üstökösökkel, illetve azok maradványaival, habár ez a vonatkozás éppen nem nagyon nyilvánvaló.

Érdekes körülmény már az is, hogy a lehulló csillagok és meteoritok eloszlása tetemesen különbözik egymástól. A hullócsillagok és az úgynevezett tűzgömbök körülbelül kétszerte számosabbak az esztendő második felében, mint a meteoritok, míg az első félévben éppen megfordítva áll az arány.

A meteoritok két csoportra oszlanak: vannak tisztán vasból levők és vannak kőzetekből valók. A mult század folyamán összesen 292 meteorit esését látták s ezek között csak 12 tartozott az első csoportba, pedig a gyűjteményekben a két csoport közel egyenlő arányban van képviselve. Ennek az a magyarázata, hogy a leesni nem látott meteoritok nagyon ritkán találják meg, mivel a földi kövektől nem lehet őket egykönnyen megkülönböztetni. Azt kell ebből a statisztikából következtetni, hogy a hullócsillagoknak csak igen kis része van tiszta vasból, míg körülbelül 90—95 százalékuk különféle kőzeteknek keveréke.

A meteoritok kristályos szerkezete azt bizonyítja, hogy sokkal nagyobb testek töredékei, mik valamilyen úton-módon szétrombolódtak. A meteor-vasak kristályos alakja sokak szerint igen gyors lehülés eredménye s ezért sokan

gondoltak arra, hogy a földi vagy holdbéli vulkánok lövelték ki messze magukból a lávát, mely ha tíz kilométernyi sebességgel mozdott a kilövelés pillanatában, akkor eltávozott a földről s később apránként újra vissza vissza kerül darabokban, mikor a világűrben való mozgásuk a föld közelébe hozza őket.

Ezt a feltevést Pickering nagyon valószínűtlennek tartja, ama nagy sebeség miatt, amivel bérnia kellett kezdetben a vulkánból kilövelt anyagoknak. A földi eredet valószínűségét azonban ő is nagyra tartja, különösen pedig azért, mivel a meteoritokban csupa oly elemet találunk eddig, a mik a földön is nagyon gyakoriak, mint az oxigén, aluminium, vas, mész, magnézium, nikkell és kén. Ezek az anyagok nagyon gyakoriak a vulkánikus kítőrések alkalmával kihányt lávákban, ami más szóval annyit jelent, hogy ez anyagok a föld belsejében is nagy mennyiségben fordulnak elő.

Ez a hasonlóság indította Pickeringet arra, hogy elképzelje, miképen kerülhettek a földi anyagok a világűrbe, s arra a gondolatra talált, hogy ez akkor történhetett, mikor a hold kiszakadt a föld testéből.

Oberbauer A. Utóda

Budapest, IV. Váci-utca 41.
A legjobb hírnévnek örvendő és legrégebb egyházi szerek, ruhák, zászlók. stb. gyára. — Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

leletet. A sajtó Krisztus védője és apostola kell, hogy legyen. Krisztus maga várja ezt tőle.

Ehelyett mit tett naponkint a rossz sajtó? Olvassátok az evangéliumot: Elmulasztván, nem jöttek. Egyesek nem törődnek a katolikus igazsággal. Nem érdekes. Ásítanak. Mintha a léleküdvösség nem az egyedül fontos és érdekes ügy volna a földön! Elmulasztják a szükségeset. Játszadoznak, pepecselnek.

Ime, ilyen a sajtó a gonoszság első stádiumában.

Am az igazsággal szemben nem lehet közömbösnek lenni. Lehet-e a világosságot nem látni, ha szemünk előtt ragyog? Igen, ha becsukjuk a szemünket. Hát ezt megteszik. Elmenének, mondja az írás Az igazság bántja őket. Azért futnak előre, hogy ne lássák. A sajtó egy része gonosan kerül mindent, ami a katolikus hitre vonatkozik. Rendszeresen, bűnös semlegességgel hallgat. Leközlök részletesen egy énekes művész bankettjéről az étlapot, megírják, hogy X. kisasszony kutyája eltörte a lábát stb., de nem tudtok meg semmit a papok nyomoriságáról az egyház és állam szétválasztása óta, nem olvassátok, hogy az apácák napról-napra vándorolnak ki a szomorú számkivételbe. Ez a rossz sajtó nagy hithagyása! S mi ezt elhallgassuk?

Még azokról, akik halálra keresik az Isten szolgáit. Hasztalan larmázzák tele a világot. Az igazságot csak úgy nem lehet megölni, mint az Istent magát. Az egyház él s élni fog az idők végezetéig. Világítótorony marad a

történelem egén. A pápa szilárdan áll s győzedelmeskedik az emberi szenvedélyek és gyűlölködések viharzó tengerén. Nem árthatnak az agyonhallgatások és hithagyások. Amit az Ur Isten megmutat, azt meg kell látnunk. Meg is látja a világ akarata ellenére.

Franciaól fordította: **Leopold Antal dr.**

Százkilencven fillérek a kath. sajtónak!

Igy irám, hogy többnek látszódjék! Mert ez valóban nagy összeg. Tízezer katolikusnak adománya ez a megtartott sajtó-vasárnapon. Ezt pedig bátran megírhatom, mert ez nyilvános nyugtázása az adakozók áldozatkészségének s egyben fokmérője is érdeklődésüknek. Nyugodtan is tehetem, mert a hivatalos kimutatásban úgy sem fog a nagyközönség a mi tízezünkre ismerni, hiszen abban sokkal nagyobb összeg takarja jóhírnevünket.

Elemezzük csak a dolgot! Igazságos leszek, megmondom mindent. — Kapunk még tíz koronát, de ezt nem a mi tízezünk, hanem egy külön álló familia, egy congregatio adta. Ez tudta, hogy a kath. sajtó, a társadalom ezen mostoha gyermeke szégyenlené alimizsna után nyújtani kezét, ha nem volna arra igazán szüksége. S ezért szívesen, titokban adta ez a familia az ő tíz koronáját: szinte szégyenlette, hogy csak ennyit adhatott. Pedig legtöbbet adott! Többet már nem adhatott, hiszen szegénységben élnek s ha a család feje csak szívére hallgatott volna, akkor mindenét e mostohának adta volna. De az okosság azt parancsolta,

hogy midőn más árváján segít, tíz édes gyermekét ne döntse inségbe.

A százkilencven fillérből egy koronát a plebános dobott a kitett perselybe — meg is találták benne — példaadás, útmutatás végett híveinek. — Ő különben más úton beküldötte ajándékát a kath. sajtónak. — És most jöttek a hívek, a kath. keresztények, összesen tízezer. Hozták adományait, a szívük, lelkük mellől. Hullottak, potyogtak a perselybe a fillérek — számosan. — Valának ugyanis körmöcbányai 2 filléresek. — Tanuk előtt felbontjuk a perselyt, összeadjuk a számos filléretet s voltak össze-vissza kilencvenen.

Nehéz munka volt ezt összegyűjteni! Két vasárnap figyelmeztette híveit a plebános erre, nehogy a gyűjtés napja készségtelenül találja hívei szívét-lelkét s azután erszényét. Most csak azon gondolkodom, hogy mennyivel volna könnyebb dolog a gyűjtésnél, ha a meglévő kilencven fillért ki kellene osztanom az összeadó tízezer ember között!

Leírom e megdöbbenő tény, hogy elmélkedjünk. Talán nem elég komolyan, hanem epésen szölké a fontos ügyről! Igaz. De mennyit hallottunk, mennyit olvastunk szépen is, komolyan is. — Bár csak nálunk volna egyedül ily vékony a kath. sajtónak nyújtandó kenyér. Így van ez sok helyen. S mit tesznek ott is a gyűjtők? Azt, amit nálunk! Csodálkoznak, szégyenkeznek Megmentik a becsületet. Valahonnan még gyűjtögetnek, a zsebükből is hozzáadnak. — Ez sem elég! Kívágnak egy barabot a Szent Antal kenyéréből s odadugják a pironkodó mostohának. Megköszöni, de fáj neki s azt gondolja: „oh bárcsak egyszer gazdag len-

A kölni víz történetéből.

Csendben, teljesen észrevétlenül siklott át a világ egyik legismertebb pipercikke, a kölni víz, fennállásának harmadik századába. Nincsen helye a civilizált világnak, ahol Maria Farina név ne volna ismeretes, ne volna látható azokon a szögletes-gömbölyű üvegeken, amelyek a kitünő illatú kölni vizet tartalmazzák.

Olasz ember volt Giovanni Farina, a kölni víz feltalálója, mégis egy német vástort tett híressé illatszerével. Huszonöt éves korában hagyta el hazáját, mint fiatal házaló, hogy szappannal, illatszerekkel kereskedve bejárja Németországot. Kölnbe érve, volt már néhány megtakarított garasa és elhatározta, hogy üzletet nyit. Talált is egy megfelelő helyiséget a város piacán és 1709-ben letelepedett, mint illatszerkereskedő. Még ugyanazon évben fedezte fel az illatszer, amelyet új hazája iránti hálából kölni víznek nevezett el. Hosszú éveken át csakis Kölnben s a város környékén volt ismeretes az új illatszer. Az akkori háborus világban nem igen terjedt el találmánya. A hét éves háború lezajlása után azonban néhány francia katona felismerte az új illatszer kitünőségét s a francia hadsereg rövid idő alatt nagyon megkedvelte a pompás illatú vizet. Amikor pedig a kölni víz bevonult Richelieu szalonjába, meg volt alapítva a jövője, attól fogva mind-

kább terjedt s a 18-ik század végén már egész Európában ismerték.

Érdekes, hogy Giovanni Farina, a feltaláló, megsejtette, hogy találmánya örökéletű lesz, azért munkáit megeskettette a kölni víz titkáinak megőrzésére, kivülük más sohasem tudta meg az illatszer titkát. 1766-ban halt meg Giovanni Maria Farina és még láthatta, hogy mennyire megkedvelték találmányát, rövid idő alatt az egész világon. Titkát, melyet teljes egészében csak ő tudott, unokaöccsére hagyta örökségképen, s ugyancsak ő reá hagyta tekintélyes vagyont is, amit találmányával szerzett. A feltaláló unokaöccse 1792-ig vezette a már gyárnak mondható illatszerüzletet s akkor átadta a vezetést három fiának: Baptist Jánosnak, János Máriának és Károly Antalnak. (Ez utóbbinak az unokája a gyár mostani tulajdonosa.)

A kölni víz titkát, annak feltalálása óta csak 10 ember tudta. A munkások sem tudják a titkot, mert ha annak előállításából valamit tudnak is, az még igen csekély ahhoz, hogy kölni vizet elő tudjanak állítani. A család hagyományához híven egy időben egynél több nem tudhatja a titkot, illetve az illatszer elkészítési módját tartalmazó írást mindenkor a gyár tulajdonosának kell őriznie s azt más meg nem láthatja. A Farina-család még ma is ugyanazon lédában tartja azt az elszárgult pergament, amelyre a víz el-

készítésének titka van írva, amelyben a feltaláló őrizte világhírű találmánya titkát. A titkot tartalmazó pergament egy kristályból készült kehely-alakú szelence veszi körül. Ugyancsak láthatók még az első olajkeverő gépek, melyek leginkább a vajköpűhöz hasonlíthatók

A gyár pincéje több, egymástól igen vastag fallal elválasztott fiükből áll, úgy, hogy tűz esetén nagyobb kár ellen biztosítva van a már felhalmozott anyag. A kölni víz, mielőtt palackokba kerülne, hatalmas hordókban áll a pincékben. A hordók libanoni cédrusfából készülnek és Marseille-ig hozzák a yers faanyagot, ott készülnek a hordók. A cédrusfának meg van az az előnye, hogy kellő szárítás után semmit sem veszít illatából a kölni víz rovására. A vízhez szükséges alkoholt Narbonne vidékének borából nyerik, ahol szintén nagy lera-kata van a kölni víznek.

Minél tovább áll hordókban a már teljesen elkészített kölni víz, annál értékesebb. A forgalomban kerülő illatszer rendszerint egy fél évig áll a kölni pincékben. A Farina-család birtokában van néhány üveg 1750-ből, melyeknek az értéke megbecsülhetetlen. A kölni víznek, ha hosszabb ideig áll, egy része kiválik sötétzöld olaj alakjában. Ezt az olajat használják csúzos bántalmak ellen, még pedig kitünő eredménnyel.

nék, bőségesen visszaadnám minden adományotokat."

Igy megy ez évről-évre. Nincs mozdulás, nincs érdeklődés. Pedig ez kell első sorban. A kath. sajtónak is első ízben kellett megértő, hozzá ragaszkodó lelkek kellenek s azután önként jön a pártolás. Akit, amit szeretek, azért áldozni is tudok. Ez az emberi észnek, szívnek logikája. Eszerint kell munkálkodni. A görögöt csak vakító fényt vet, rontja tisztánlátásunkat. Adja szívből, adja öntudatosan, ki mit ad, ez a lényeg. Akkor, ha 2 fillért is ad, ajándék, miénk az egész ember. Hallom az ellenvetést: inségs esztendőben, kevés a pénz. Érzem igazságát, nem cáfolom. Csak nézd. Temezésre megyek. Nyakig a sárba. A jóérzésű ember Isten büntetését látja a sok esőben. — Megremegek. Hátam mögött iszonyú lárma. Visszafordulok. — Ember tömeg között egy alak szüntelenül káromkodik, nincs bánata s fejszével az utca köveit vagdossa. Honnan került elő ezen örült? Kérded. — Utánnam jött ki egy házból. Megértheted. Vasárnap van. Nem beteg ő, nincsen pénze... mert már részeg.

Directorium.

Mense decembri.

1. Dec. Dom. I. Adv. 1 cl. de ea. Pss. ut in Psalt. novo. Invit. Regem venturum Dominum. Hymn. Verbum supernum. (In ordinario divini officii.) Lect. propr. Ad prim. non dicitur „Quicumque“. Praec. dicuntur. Missa pr. sine Gl. 2 or. Deus qui de Bertae. 3. Ecclesiae. Cr. Praef. de Trinit. in fine miss. Benedic. Domino. Col. viol. In 2. vesp. com. sequ. Compl. de feria.

2. Dec. feria. 2. S. Bibianae V. M. sem. Pss. de feria 2. in Laud. com. feriae. Ad Prim. prec. In missa Me expectaverunt, Gl. 1. or. pr. 2. or. feriae, 3. Deus qui de Bertae, col. alb. Vesp. de sequ. (Pss. de feria 2.) Oratio de S. Fr. Xav. com. prec. et feriae. Compl. de feria.

3. Dec. feria 3. S. Franc. Xav. dupl. maj. Pss. ut in psalt. pro feria 3. LL. 1. Noct. de scr. occ. rel. pr. com. feriae in Laud. ac Missa, in qua Gl. col. alb. in 2. Vesp. (Pss. de feria) com. sequ. et feriae, Compl. de feria.

4. Dec. feria 4. (jejun. sine abst.) S. Barb. V. M. dupl. Pss. de feria. LL. 1. Noct. de scr. occ. rel. pr. Com. feriae in Laud. et M. in qua Gl. col. rub. Vesp. a cap. de sequ. (Pss. de feria.) com. praec. feriae adv. et Si Sabbae Abb. Compl. de feria.

5. Dec. feria 5. S. Chrysologi Ep. et Eccl. D. (ex heri) dupl. Pss. de feria. LL. 1. Noct. de scr. occ. rel. pr. 8 Rp. In medio. In Laud. ac M. com. S. Sabbae et feriae. In M. Gl. Cr. col. alb. Vesp. (Pss. de feria) a cap. de sequ. com. praec. et feriae. Compl. de feria

6. Dec. feria 6. (jejun. cum abst.) S. Nic. Ep. C. dupl. Pss. de feria. LL. 1. N. de scr. occ. rel. pr. Com. feriae in Laud. ac M. in qua Gl. col. alb. Vesp. (Pss. de feria) a cap. de sequ. comm. praec. et feriae. Compl. de feria.

7. Dec. Sabb. Vigil Imm. Con. B. M. V. (de vigilia in off. nihil) S. Ambr.

Ep. et E. D. dupl. Pss. de feria. LL. 1. Noct. de scr. occ. rel. prop. In Laud. com. feriae. In Missa Gl. com. feriae et vigiliae. Cr. U. E. de Vig. col. alb. Vesp. de sequ. Compl. de dom.

8. Dec. Dom. II. Adv. Fest. Imm. Con. B. M. V. dupl. 1. cl. cum. oct. omnia ut in Dir.

9. Dec. eria 2. de die 2 infr. oct. Omnia ut in dir.

10. Dec. feria 3. Omnia ut in Dir.

11. Dec. fer. 4. (jejun. sine abst.) de die 4 infr. oct. sem. Off. de Immac. con. S. Damasi PP. Conf. In Missa Gl. com S. Dam. et feriae. Cr. col. alb. Vesp. Pss. de Beata com. feria. Compl. de dom.

12. Dec. fer. 5. Omnia ut in dir.

T A N Ü G Y.

A tanítói tevékenység ébrentartása.*

A vidéken működő és így az ország tanítóságának legnagyobb százalékát kitevő kartársak kettős áldozattal sokkal nehezebb utakat járnak meg, mint a nagyobb városi, szerencsésebb, de jóval kisebb százalék, mert nemcsak az iskolával, hanem önmagukkal szemben is óriási feladatot oldanak meg. Először hiányos eszközökkel műveletlenebb talajon munkálkodnak; másodsorban társadalmi rugékonyságunkat és tanítói készségüket a vidék nyüegeiben is gondosan meg kell őrizniök. Ide alapos készütségen és a hivatás legideálisabb érzésén kívül a tanító részéről a köznapi erélyen jóval felülemelkedő akaratere, a hatóság részéről pedig megfelelőbb intézményekre van szükség.

Az újabb tanítónak állandóan továbbképzésre kell gondolnia. E célból a mostani állapotok szerint még csak ritkán és hiányosan jut kedvező módokhoz és eszközökhöz: olyan forrásokhoz, melyekből általános és szaktudását fölfrissíthetné és táplálhatná, vagy olyan érintkezési alkalmakhoz, melyek révén az állásához illő és a hasonló intelligenciájú átlaggal egy társadalmi szintjén megállhatna. És ha ezek az akadályok egyéni, vagy más körülményekből leküzdhetlenné válnak, holtbizonyosra bekövetkezik az idősebb tanítónál a törekvés lelkitusáinak elnévelése, a csöndes megállás, a beletörődés és a kárhuzatos pályaunottság, amidőn minden vetésünk robot és minden cséplésünk — elkényeszeredett szalmacséplés. A midőn elrekedünk, mert megúnjuk egy községben mozgó eljárásunk egyszemélyiségét, megúnjuk oktatásunk fakó tárgyát, vézna alanyát és megúnjuk magunkban az unalmas tanítót. Ilyen szomorú állapotban minő terhünkre vagyunk önmagunknak és minő kárt szenved az ügy!

Megfelelő társadalmi rutin megóvása mellett csak a tanítói készség ébrentartása biztosít az elunatkozás és elmaradástól. E tulajdonok biztosítása, — nevelői egyéniségünk teljes kidomborítása ér-

* A Csik-Vármegyei R. Kath. Tanítóegyesület 1912. szept. 24-én Gyergyószentmiklóson tartott gyűlésének elnöki megnyitója.

dekében minden jó alkalmat fel kell használnunk. Amint mostani kulturánk fejlettségéhez és erkölcsi felelősségünk méreteihez képest aránytalanul rendezetlen körülmények között folytatjuk saját intelligenciánk és népünk műveléséért a küzdelmet, erősen kell bízunk abban is, hogy állapotaink a közel jövőben rendezést nyerjenek és feltétlenül sikerül megragadnunk azt a mentő kezét, amely minket szent ügyünkkel együtt kiemel a sok évtizedes kátyúból; hogy társadalmi és tanítói készségünk, éberségünk biztosítására és fokozására alkalmunk nyíljon. Mert 40 és nehéy év óta, amióta oktatásügyünk szervezettnek mondható, bizony még nem kelt olyan törvény, amely iskolai kiképzésünk után a helyenkénti elszigeteltségünkkel járó nehézségeket megszüntette, vagy amelynek segítségével a képzőben nyert szaktudásunkat fölfrissíthetjük és intellektuális erőnket a rohanó kor emelkedő színvonalán megtarthatjuk volna Itt nem elegendő már azzal a sovány frázissal vándorolunk, amelyet az iskolában útravalóul nyertünk, hogy t. i. igyekezzünk a szerzett alapismereteket az életben nehéző hivatásunkhoz mérten hatványozni. Mert a póre kérdés szemünkbe nevet: minek a segítségével? Ide intézmények kellenek! Nem folytonos kísérletek, hanem kiforrott intézmények.

(Folyt. köv.)

Nehéz az élet.

A bécsi Prater-ben van egy nagy forgó kerék, az úgynevezett „Riesenrad“ „Óriáskerék“, mely több villanykocsikhoz hasonló és nyolc-nyolc ember részére elégséges fülkével van ellátva. Aki szeret a magasba felutazni, az egy korona csekély díjért eleget tehet ebbeli szenvedélyének és beleülhet egyik ily kocsiba, hogy végig forogjon az óriáskeréken. Midőn feljut az ember a legmagasabb pontra, gyönyörű panoráma tárul az ember szeméi elé. Látja a nagy várost hatalmas épületeivel, a gyárakat magasra felnyúló és sötét, fekete füstöt kibocsátó kéményeivel, az utcákon a robogó villanyosokat, a száguldó tőfőket, és a sietve haladó embereket, akik a magasból lenézve úgy tűnnek fel, mintha megannyi törpék volnának. De szálljunk le az óriáskerékről és sétáljunk végig akár a nagyvárosok tükörsírára csiszolt aszfalt-járdáin, akár a mi utcáink kavicskövezetein, vagy az elhagyott falvak poros, sáros utcáin: mindenütt és mindenhol ezt a már szálloigévé lett felkiáltást halljuk: nehéz az élet!

És ez a jelszó nemcsak az éhséggel és nyomorral küzdő szegény ember ajkairól hangzik el, de sokszor és még talán többször halljuk ezt azon emberektől, a kik semmi, vagy nagyon kevés munka után jól jövedelmező állást foglalnak el, halljuk azoktól, akiknek nemcsak sora-fára nincsen gondjuk, de megvan a módjuk ahhoz is, hogy az emberi élethez nem éppen megkívántató, sőt talán fölösleges szenvedélyeknek is kényök-kedvők szerint eleget tehessenek. Az emberiségnek ez a följajdulása nem mai keletű. Az is-

teni alkotás remekének, a földnek annyi nehézséggel és nyomorral küzdő gyermekét nem a huszadik század világváltozása szülte meg, de ott ringott bölcsője a paradicsom kertjének illatozó virágai között és az emberiség életének rövid ideig tartó boldogsága után már is elkövetkeztek a küzdelemnek napjai, a szenvedések órái.

E föld a mulandóság, a változás hazája! Itt örökös hervadás, elmulás váltják fel egymást, itt nincs tiszta öröm.

Panasz után panasz jó ajkunkra és átkozzuk a sorsot, mely oly mostohán bánik velünk.

Pedig lám, az élet még sem oly nehéz! Avagy nem ez állításom igazsága mellett szólnak az egész napon át zsufova levő kávéházak és korcsmák?

Nem ez állítasomat igazolják a fényesebbnél-fényesebb zsánerben rendezett mulatságok, azok a gyakori fillérestélyek, a színházak és orfeumok, melyek oly vidámmá, oly derűssé varázsolják ezt a „cudar világot”, de amelyek oly sok illűrínkert nyelik el?

Igen, szép az élet és nem nehéz, de csak annak, aki a világ gyönyöreinek közepe is a kínálkozó alkalmakat fel tudja használni úgy és akként, hogy beérve azzal, amit a sors neki juttatott, kiöli szívéből a nagyravágyás átkos és csunya fergét, mely lassan ugyan, de egész biztosan — mint a szű a hatalmas tölgyet — elrágja a büszke ember egész valóját, és célt nem érve, akkord gyanánt eldördüljön a revolver, mely ledönti, megsemmisíti az önmagával meghasonult lelket.

Igen, szép az élet és nem nehéz, de csak annak, kinek Isten tiszta öntudatot adott, ki megérti, hogy szegényül, de becsületesen élve, nagyobb lelkiért, nagyobb erényhez ragaszkodást tanúsítunk, mint aki végtelen kínosi közt nem küzd szükségkel és kísértekekkel.

A természet rendjén van, hogy szegényül születünk és élünk e világon: mert elhangzott az isteni szó: Ember küzdj és bizva bízzál! És e pillanattól kezdve rabzoljakká lettünk mindannyian! Nincs miért sajnálkozzunk azokon a vastag ajkú, fekete bőrű szörnyetegeken, a szegény négeren, kik mint barom, járomba hajtva fejüket nehéz munkára vanna kényszerítve, hiszen mi is mindnyájan izzadunk századok óta: szántjuk földjeinket, hogy ne élvezzük gyümölcseit; vetünk, hogy mások arassanak: ontjuk véres izzadásunkat és nem tudjuk miért.

Hisz utóvégre is nem születhetik mindenki bárói, grófi, hercegi oklevéllel, vagy egy nagy zsák pénzzel a kezében; az emberiség nagyrésze az étellel küzdő osztályhoz tartozik s már bölcsőjében vele van a nyomor és szenvedés. Igaza vala Krózusnak, a dús királynak, ki midőn maglyára hurcolták, fájdalommal vallá meg, hogy senki sem boldog napjainak vége előtt.

Fáj lelkünknek az élet, a világ menete, folyása nem tetszik és nem egyszer halljuk a béketeleenségnek megnyilatkozását. Nincs igazság a földön.

Szép nyári napon nézem a világ folyását, menetét. Nagy zsi-bongás, munkásság körülöttem. Milliárd kis lény jár-

kél. Élet mindenütt. Nézem és elmerengek felette!

S míg gyönyörrel hallok vígan dalolni az éneklő madarat, míg merengve nézem a nyíló virágokat, míg bámulva szemlélem az ocean fodros hullámaint és elgondolom a tenger fenekén a millió és millió életet: addig fülemben cseng az emberiség panaszos kiáltása: Miért az emberélet s annyi küzdelme, ha nyugtot nem talál a szív?

És a szív nyugtot nem fog találni, míg azt a földi mulandóságok között keresi. Az étellel való küzdés elkomorít, elkedvetlenít s ha még oly sok javakkal is rendelkezünk, csak többre és többre vágyunk, mert telhetetlen a szív és betelni nem tud.

Örök igazságként hangzanak Vörösmartynak szavai: „Vagyon, kincs, hírnév birtokában a lelketlen gyáva elmerül s nem tudja, nem érzi, hogy van lélek, — van szívöröm”. Szívöröm! mily kedvesen hangzó szó! Ezt a szívörömöt óhajtja az emberiség vissza varázsolni a földre, hogy ujjaalakuljon a világ és boldogság honoráljon a csillagos ég alatt.

Megnyugvás a sorsban, kibékülni a körülményekkel, megelégedni már azzal is, ha nem több, csak a mindennapi kenyér jut ki számunkra: ez az igazi boldogság, ez az igazi szívöröm!

Aki okos megfontalással intézi dolgait, aki nem akar többnek látszani, mint ami, aki be tudja osztani véres verejtekkel szerzett napi keresményét úgy, hogy a máról jusson holnapra is: az érezni és tapasztalni fogja, hogy mégsem oly nehéz az élet.

Ha virágos mezővé akarjuk tenni az életet, úgy kettőt tanuljunk meg: munkálni és szeretni, vagy helyesebben szeretve munkálni. A ki szívében csak gyűlöletet és bosszúvágyat táplál, és minden gondolata csak az, hogy miként árt-hat felebarátjának, az nem tanulta meg az emberi kötelességnek legelső szabályát sem: szeretve munkálni. Azért te emberi szív tanul meg legszentebb kötelességedet: szeretve munkálni. Igen munkálni magad és embertársaid boldogságán; mert csak az a tudat tehet téged is boldoggá, hogy szeretettel munkálkodtál mások boldogulásán.

Te pedig szenvedő ember, ha olykor ajkaidra jó a panasz, hogy nehéz az élet, fojtsd el azt és ne zugoldódjál, hanem inkább higyj, remélj és szeress. Hited, az boldogítani fog; reményed megvigasztal; szereteted pedig üdvözít már itt a földön is.

Esztegar Gergely.

H I R E K.

Személyi hír. Főpásztorunk szerdán délelben Marosvásárhelyre utazott a gimnázium látogatására és péntek este tért vissza székhelyére.

A karácsonyi mellékletünkhöz a cikketek kérjük dec. hó 10-ig beküldeni.

Egyháztanács. A gyulafehérvári r. kath. egyházközség egyháztanácsa és iskolaszéke november hó 23-án délelőtt 11 órakor a városháza tanácstermében a tagok élénk részvételével gyűlést tartott,

amelyen Kézdi János, újonnan megválasztott tanító letette a hivatali esküt, azután plebános-elnök előterjesztette a költségvetést, végül az iskolaszék kellel megméltatva a tanítók kérését elhatározta, hogy lakáspénzüket, amennyiben az előirányzott jövedelem befolyik, 1913. januárius 1-től évi 360 K-ról a helyi állami elemi iskolai tanítók lakáspénzéhez mérten 480 K-ra fölemeli.

Főigazgatói látogatás. A kolozsvári tankerületi kir. főigazgató: Kunecz Elek november hó 20—23. napjain az erdélyi róm. kath. státus gyulafehérvári főgimnáziumban hivatalos látogatást végzett, amelynek befejeztével tapasztalatait közölte a tanártestülettel és elismerését nyilvánította az intézetnek állandó fejlődésén. A kir. főigazgató gyulafehérvári tartózkodásának ideje alatt Püspök urunknak szívesen látott vendége volt.

Egyházmegyei múzeum szervezésének felkarolása.

Sok helyen van még oly régi használhatatlan egyházi szer, amelynek gyakorlati értéke már nincs, de amelynek megőrzése műtörténeti és egyházművészeti szempontból fölötte érdemes.

Ezek megőrzésére irányuló törekvésekben legyenek tisztelőld testvéreim segítségemre.

Ugyancsak az egyházmegyei egyházműv. múz.-ban örizzük az elhunyt erdélyi püspökök, nehány plebánia s némely intézet, pl. a gyulafehérvári pénzverő egykori pecsétnyomóját. Mivel a lelkész hivatalok újabb pecsétnyomókat használnak, ezennel felhívom a lelkészkedő pap-ságot, szíveskedjék a plebánian található s már nem használt összes régi pecsétnyomókat az esperesi hivatalok útján (folyó évi december hó 1-ig) az egyházmegyei hatósághoz beküldeni. E régi pecsétnyomókból az egyházművészeti múzeumban alkalmas módon értékes és tanulságos gyűjteményt szándékozom létesíttetni. Ha a beküldendő dolgok a plebánia leltárában is szerepelnek, szíveskedjék a kísérő iratban az ezekre vonatkozó esetleges adatokat is közölni, s a beküldést ezen rendelet számára való hivatkózással a leltárba bejegyezni. (XIV. circ.)

Az Alsófehérvármegyei általános tanítótestület gyulafehérvári köre folyó évi december 5-én délelőtt 9 órakor Gyulafehérvárt a városháza tanácstermében tartja meg gyűlését.

Az Oltáregyesület ünnepe Gyergyószentmiklóson. Mindig igen szépen, fényesen sikerült a gyergyószentmiklósi Oltáregyesület ünnepe. Mert van emelkedett lelkű közönség és az Oltáregyesület tagjai nemcsak ahhoz értenek, hogyan kell munkálkodnia az egyesületnek. A hetenkint tartott munkaórák az egyesület életében a hétköznapi munka Krisztusért. Az évenként tartott ünnepélyen a lelkek benső érzése tör ki ünnepi emelkedettséggel. Mert tudnak munka után is ünnepelni. Így volt ez minden évben. Így volt az idén is. Folyó 24-én vasárnap délután tartotta az egyesület sikerült ünnepélyét az irgalmas-nővérek zárdájának

dísztermében. Az ünnepéi magva lovag Gruppenberg Ferentheil Henrik főgimn. igazgató felolvasása volt: „A nő hivatása a családi és a társadalmi életben” címen. Szavai utat nyertek a szívekhez és valóban szokatlan fényt árasztottak a közönség lelkébe. Két szépen sikerült ének-szám és egy kétfelvonásos színmű nyújtott még élvezetet a közönségnek, mely egy év után újból szerencsés volt hallani Ádám Éva hírneves írónőt, ki ez ünnepélyen egyik régebbi tárcáját olvasta föl: Az Oltáregyesület élete ismét gazdagodott egy sikerült ünnepélyvel.

A Szent Ferencz Hírnöke (Kolozsvár 2. k.) ugyancsak kített magáért a főpásztorunk jubileuma tekintetében. Szébbnél-szebb képekben mutatja be püspök urunkat s a szöveget hozzá Ádám Éva írta. Már ez az egy szám is érdemes arra, hogy előfizzessünk e kitiinően szerkesztett havi képes folyóiratra.

Megjelent a XIV. számú püspöki körlevél. Püspök urunk az ő közvetlen meleg soraiban adventi ítelmet intéz kedves híveihez, hogy hogyan készítsük elő lelkünket a karácsonyi édes örömekre. Jön a Jézus. Közli a kultuszminiszter rendeltét az elemi és ismétlő iskolai végbizonysítványokról. Utasítást ad a havi relációkról, közli az egyházmegyei múzeum szervezését, Imets apát-kanonok és Fábián nagyrpórt elhunytáról kegyeltes sorokban emlékezik meg.

Halálozás. Részvétel vettük a szomorú hírt, hogy Kovács Károly kudsiri ny. lelkész rövid szenvedés után nov. hó 24-én Kolozsvárt életének 41-ik és papságának 17-ik évében az Urban elhunyt. Temetése november 26-án volt ugyancsak Kolozsvárt. R. i. p.

A csikrákói szentségtartóra a gyűjtés megindult a következő eredménnyel: Pál Vencel okl. kántor Szárhegyen gyűjtött 30 koronát. G i d r ó Bonifác Komáromban 48 koronát. Főpásztorunk pedig új szentségtartóval lepte meg a rákosi híveket.

A brassói katolikus Népszövetség a róm. kath. főgimnázium tornatermében kurzust rendezett a következő tárgysorozattal: Kedden, november 26-án, este 6 órákor: A népszövetség szervezete és programja. Haller István országgyűlési képviselő A te, mint fontos táplálék. Dr. Molnár István, ny. főgimn. igazgató. A kereszténygondolat és a szabadgondolat. Dr. Vass József, a budapesti szt. Imre kollégium igazgatója. Szerdán, november 27-én, este 6 órákor: Szerépünk a közgazdasági életben. Haller István. A hús és a kenyér. Dr. Molnár István. A keresztény gondolat és a szociális kultúra. Dr. Vass József. Csütörtökön, november 28-án, este 6 órákor: Ipari állapotaink. Haller István. Alkalmi beszerzési szövetkezetek. Dr. Molnár István. A keresztény gondolat és az erkölcs. Dr. Vass József.

Nyomor a székelyi megyékben. A szeptemberi és októberi áradások borzalmai még csak most mutatkoznak igazán. A Maros és mellékfolyói az elborított szántóföldek és rétekről csak most húzódtak vissza, teljesen eliszaposodott földterületeket hagyva maguk után. Sok helyen a mezei utak felismerhetetlenek. A terményekben, továbbá utakban és épü-

letekben esett károkat, Marostorda vármegye alispánjának közgyűlési jelentése szerint tíz millió koronára becsülik. És tekintettel a pénz súlyos voltára, a pénzintézetek és a különféle szövetkezetek nem adnak kölcsönt a népnek. A székely falvakban oly nagy a pénztelenség, hogy a terményzorsó elhárítására a székelyföldi kirendeltség által Romániából hozott kedvezményes vetőmagot sem tudják vásárolni. Ilyenformán a háziállatok a legcsekélyebb ellenérték fejében kerülnek ki gazdáik kezéből. Igen jellemző az általános inségre, hogy a falusi lakosság lerongyolódva s hogy az erdélyi őszi vásárokon, amelyeken a nép téli szükségleti cikkeket szokta beszerezni, alig volt valami forgalom. A földművelésügyi miniszterium gazdatársadalmi szervező munkássága, a Székelyföldön a téli hónapokban tartani szokott háziipari és művelődési tanfolyamok az idén szünetelni fognak, mert a székely kirendeltségnek minden erejét a segítő akcióra kell fordítania. Marostorda vármegye közgyűlésén nagy izgalmat keltett egyik törvényhatósági bizottsági tag interpellációja, a mely szerint a most épülő mezősegi vasútak igazgatósága kizárólag galíciai munkásokkal dolgoztat és így elzárja a népet a munkaalkalmától. Az alispán azonnal válaszolt a felszólalásra és sajnálkozva mondotta, hogy tényleg külföldi munkások dolgoznak az épülő vasúti testen, mert dacára, hogy elrendelte a vasúti munkára jelentkezők összeírását, de tizennégy községből alig tíz jelentkező akadt. A kivándorlási statisztika pedig folyton nő. Nemcsak Marostorda megyéből, hanem Udvarhely és Csíkből is ilyen hírek jönnek. A nemzetiségi terjeszkedés pedig már is kihasználja a székely nép nyomorát, a román bankok és szövetkezetek adnak pénzt és így a románok könnyen jutnak ősmagyar kisbirtokokhoz.

A csiksomlyói róm. kath. tanítóképző tanári testülete és ifjúsága folyó 1912. évi november 24-én, vasnap az intézet nagytermében szent Cecilia védőszentje és székelyi Majláth Gusztáv Károly gr. v. b. t. tanácsos, erdélyi püspök úr önagyméltósága 25 évi papságának emlékére ünnepséget rendezett. Az ünnepséget 10 órákor szentmise és szentáldozás előzte meg.

A kolozsvári Szent Imre Egyesületből. A kolozsvári Szent Imre-Egyesület a megüresedett tisztségeket a következőképpen töltötte be: Elnök lett: Váczy József, alelnök: Mészáros Sándor, főtitkár: Mánya Ferenc, titkár: Köllő Pál, főkönyvtáros: Szakáll László, számvizsg. biz. elnök: Veress Imre, választmányi tagok: dr. Csáki Benjámín és Cseh Andor.

E hó 22-én este 6 órákor a harangok tüzjelzése riasztotta meg Gyergyószentmiklós népét. Az örmény plebánia szomszédjában hatalmas tüzlángok vettek fényt a szaladó emberekre. Leégett három gazdasági épület. A sűrű építkezésben több kártól féltünk, de a szaporán hulló hó is ellensúlyozta a tűz erejét.

22-én választotta meg a gyergyószentmiklói róm. kath. iskolaszék az új „Rendszabályok” értelmében Miklós István ker. tanfelügyelő elnöklésével az új

tanítónőt. Első helyre Deák Mariskát, másodikra László Annuskát, a harmadikra Kovács Ilonát jelölték az iskolaszék. Nagy érdeklődéssel várjuk a Kegyelmes Püspök úr döntését. Bizunk abban, hogy döntő szavával a körülmények és közönségünk óhajának méltánylásával teljes örömünkre fog dönteni.

Ditró község ez évben november hó 24-én ünnepelte utolsó Katalin búcsúját. Utolsó, mert ezután műretek új templomának címe Jézus-Szent Szive lesz. Nem hűtlenség ez. Csak Szent Katalin az ő hősies életével megtanított minket, hogy még közelebb jöjjünk a Szent Szívhez. Innen merítette ő is erejét a vértanúságára, innen kell nekünk is melegséget, szeretetet vinni a megdermedt, fagyos világba is. — Erre segít még a templom is az ő gyönyörűségével. Erdélynek gazdagsága, Ditrónak büszkesége és hite ez új templom, lovag Takó Jánosnak pedig örökös emléke és öröme, kitartásának koronája.

A napokban hagyta el a sajtót Kémenes Antal főgimnáziumi tanárnak „Szabad órák alatt” című műve. Ára 2 korona. Kapható a szerzőnél Csíkszeredában.

Brassói hírek. Az ős és tél beálltával hatalmas erővel indult meg a munka is az egyházközség belső életében is. Októbertől kezdve minden második kedden munkadélutánt rendez az Oltáregylet és Nőegylet. A rajzterem mindenkor megtelik munkásokkal. A délutánokat felolvasással kezdik, imával zárják. A felolvasások tárgya: a nők szociális működése, cselédkérdés, teendőink, stb. — A keresztény munkások együletében is igazi élet lüktet. Az új titkár, Szalay Lajos a szakszervezetek erősítésén fáradozik, amiben nagy segítségére van a szociális egyület új bérelt helyisége, mely tanoncainkhoz is otthona lett. November 10-én szindarrabbal lepték meg a közönséget keresztény munkásaink. Szinre került: A falu rossza. Anyagiakban és erkölcsi sikerben alaposan kijutott az együletnek. — A népszövetség, mint ezelőtt is a brassói katolicizmus irányítója Szélyes Dénes lelkes vezetése alatt virul és bő gyümölcsöket hoz. Az új népszövetségi körben (kath. kaszinóban) pezsgő élet folyik. November hó 23-án szindarrabbal kapcsolatos táncmulatságot rendezett Steinhauer Ferenc darabja: „Papa az oka mindennek” került szinre. A rutinizott műkedvelő csapat, mint mindig, most is babért aratott. A táncestély tehát fényesen bevélt. Ép így válik be a már maholnap két éves népszövetségi takarékpénztár is. E héten, november 26-án, 27-én és 28-án este 6 órától a népszövetség „kurzust” tart tagjai részére. A katolicizmus gyakorlata ez, mely alatt reméljük, még jobban megacélosodik a brassói katolicizmus. — A szent Antal estélyek, melyeknek hivatása elsősorban a vallásos érzést műsoros estélyvel kapcsolatban építeni, másodsorban a szegényeken segíteni, megindultak. Sajnos csak az, hogy nincs nagyobb terem, mely a közönség befogadására jó volna. A szent Antal estélyvel együttesen dolgozó Szent Antal-Otthon, mely meleg ételt nyújt a szegény iskolás gyermekeknek, e hó végével kezd megáldásos működését. Kinek túlsok húsa,

stb.-je van, küldje Szent Antal-Otthon Brassó címére, mi felhasználjuk. — Az egyházközségi élet, a rendes dolgok szépen folynak, a tartós és folytonos munka meglátszik a lelki élet terén a legjobban. — A Brassói Ujlap nem bukkott még meg, ő is él, vergődik és a mi a legfőbb, munkatársakban sem bővelkedik. Mástkülönből hiányt nem szenvedünk. Új harangjaink (hatalmas, szép nagyok) vannak s így harangoztatunk sokszor azért, hogy Brassóban az Isten áldása tartós legyen s adjon a katolikusoknak sok jó katolikust, mert gyengében bőven van válszfék.

A „Katholikus Gyermekvédelem” novemberi számában gróf Mikes János, szombathelyi püspök „Szeresd az elhagyott gyermekeket” c. a gyermekvédelem intenzívításáról írt magvas vezető cikket, Farkas Edit, a Vallás-ethikai befolyás a védeceknél”, Lovag Kriegs-Au Emil „A kültelki gyermek”-ről, Keményfy K. Dániel „A gyermekvédelem s az iskola” címen írtak praktikus s aktuális közleményeket. Antal Margit „A kis kenyérkereső” s Hodács Ágoston „Vince és Paula” szépirodalmi tárcáikat folytatják. Változatos a külföldi szemle, az egyesületi-, hír- és irodalmi rovat is. — A keresztény irányú gyermekvédelemnek eme folyton izmosodó szakközlönyét melegen ajánljuk. — Megjelenik Keményfy K. Dániel szerkesztésében Esztergomban. Előfizetési ára évenként 2 K. Minden számban képek. Egyesületi tagok évdíjuk fejében kapják.

Szűcs András hackamadarasi kántortanító Nagyenyedre neveztetett ki kántortanítónak.

A **kath. népszövetség** közgyűlésén és a helyiigazgatók, csoportvezetők értekezletén Erdélyből 3 pap és 4 civil vett részt.

Az **Acta Apostolicae Sedis 18-ik számának rövid tartalma:**

1. Apost. constitutio, melyben a Szt. atya megengedi a szentáldozáshoz való járulást akármely szertartás szerint (1 v. 2 szín alatt, ha az illető helyen az áldozónak nincs saját szertartású temploma.)
2. A sarutlan ágostonrendieknek többféle kiváltságokat engedélyez.
3. Üdvözlő és köszönő levelek.
4. Teljes búcsú engedélyezése a hónap első szombatján a bold. Szűz tiszteletére.
5. Határozatok a boldogok ünnepein elnyerhető búcsúkról.
6. Többrendbeli döntés a szerzetesek és ünnepélyes fogadalmas szerzetesnők szabályait illetőleg.
7. Egy püspök és 2 ap. helynök ki-nevezése misszió területeken.
8. A Rota döntése a Hospelt-Bernhardt házassági köteléki válóperben. Bontó akadály nem forogván fenn, a bíróság a házasság érvényességét kimondja és felperest keresetével elutasítván, egyúttal a költségekben is elmarasztalja.
9. Címek és kitüntetések adományozása.
10. Halálozások. (1 püspök.)

Pillantás a jövőbe. A párisi béketársaság elnöke, Richet egyetemi professzor lelkes hangú felhívást tesz közzé, amelyben sötét színekben ecseteli a jövőt arra

az esetre, ha egy esetleges európai háború bonyadalma nem tudjuk kikerülni és rámutat azokra a rengeteg ember- és pénzáldozatokra, amelyek szomorú következményei lesznek egy ilyen véres küzdelemnek. A szövegéből kiemeljük a következőket:

„Ha kitör a háború és egyik oldalon a hármasszövetség, másik részen a harmas etente teljes feszültséggel indul harcba, hogy Szerbia részére az adriai tenger mentén kikötőt szerezzen vagy annak megszerzését megakadályozza, akkor Európában husz millió katona fog mozgósíttatni és tíz millió katona kerül a harcok színterére. Ha pedig tényleg megindul a háború, hogy a szerb flotta építése megakadályoztassék, vagy hogy biztosságtassék, úgy Európának naponta három-négy százmillió frankjába kerül majd a szállítás, felfegyverzés, mozgosítás, hadiszerek, ellátás és a rombolásból származó rengeteg sok kár. Az első tizennégy napon körülbelül ötszáz ezer lesz a sebessültek és százezer a halottaknak száma. A gyárakat be kell majd zárni, a mezőgazdaságok teljes megszakad, a kereskedelem teljes pangásnak indul, a bankok mind tönkremennek. Sőt maguk az államok is a csőd felé közelednek majd. Párisban, Berlinben, Bécsben, Budapesten, Moszkvában, Milanóban és Rómában járványok ütnek föl fejüket, mert az élelmiszerek szállítása megszűnik és az egyes családokban csupán az aggok, nők és gyermekek maradnak otthon. Teljes fél évszázadra lesz szükség, hogy a borzalmas háború káros hatásai helyrehozassanak és hogy a nemzetek gyűlölködése lényegesen megenyhüljön. Husz millió európai család jut nyomorba és fogja gyászolni hozzátartozóit...”

Ezek lesznek következményei egy esetleges európai háborúnak, amelyről manapság oly végtelenül könnyelműen nyilatkoznak az emberek.

CSARNOK.

Szágüldő meteorok.

A míg beszélt a császár, arca egészen elszápadt s gyönygyöző verejték futott alá homlokán.

Olyan erővel tartotta beszédközben Hortense kezét, hogy a fiatal leány fájdalmat érzett, ami lassan felszívódott a szívébe, a lelkébe, az agyára, s a büszke, dacos leányfő ráhajolt a szenvedő császár kezére s megcsókolta azt.

Mintha e pillanattól kezdve szövetséget kötött volna a nagy császár és a fiatal leány lelke. Mintha összefűzte volna azt valami, aminek nem volt neve. Van-e érzések néha az ember szívében, a mik csöndesen nyugosznak, de a melyek fájni kezdenek, ha nevet akarunk adni neki. Akkor látjuk, hogy sem ez, sem az nem illik reá.

Hortense is ilyen pillanatot élt át. Valami beleköltözött a szívébe e meghitt órában. A gyermek szeretete, a nő hódolása, a rokon részvéte: ki tudná mi volt az. Maga Hortense se akart szembe nézni vele. Talán neki is fájna volna. Most már

egészen csöndesen hajtotta le a fejét Napoleon kezére és suttogva szólt:

— Imádkozni fogok... a sasi fiókért.

— Ugy látom, gyermekem: megértetted életem tragédiáját. Megöli a lelkemet a vágy a sasi fiókért! S ha késni fog s ha sohase jön, Hortense...?

— Apám! Jönni fog...

— Jönni fog?! Gyermekek eszedre térj... mit beszélsz... mit hallottál... mit tudsz?

— Jönni fog, apám. Addig imádkozom, míg feltűnik a csillagok között egy másik asszony, ki elhozza neked a sasi fiókot.

A leány csöndes sirásba kezdett s a lelkéből felszakadt a szó.

— Hortense... nem szeretem a könynyeket. Mindig kifáraszt az asszonyi sirás. Sok részem van benne. Sok tettettett könyvet láttam. A császárné víziói, féltékeny jelenetei, időszerűtlen ájulásai, a nőtestvéreim örületes nagyzólasai, örökös káromnyai a magasabb címek után. Befeláradtam Hortense. Csak az anyám nem sir: Bamolino Leticia. Ő egy igazi római nő. Büszke és derék és nagyszívű. Ilyen légy Hortense, akkor kedvem telik benned. Add ide a kezedet... holnap megírják az újságok, hogy Napoleon császár órákat töltött Beanharnais Hortensénál... Mindent el akarok neked most mondani. Ha olyan szerencsés lehettél, hogy Napoleon fájdalomt lásd...

— A császárnak nemcsak esze van. A császárnak szíve van... szólt, Hortense suttogva; de a császár éber lelkét megfogta az imádságszerű halk beszéd.

— Igen, Hortense... mert fájdalom is csak olyan embernek van, akinek szíve van. Akinek szíve nincs, annak csak bosszúsága lehet, de nem fájdalom. Napoleon csak egy fájdalmat ismer: a sasi fiókat után. Minden más vágya csak a hatalom. Hortense! Vedd a szívedbe, a lelkedbe, elmédbe, életedbe az örök célt: emelkedni lélekben és hatalomban fel a csillagok felé! Menjen át az életedbe, a véredbe, az idegeidbe a gyötrelmes forró vágy: emelkedni fel az égig, hová ember nevé még nem írta fel Klío! Látod: ezért kell neked is feleségül menned Bonaparte Lajoshoz, az öcsémhez.

— Miért? Miért? Felség, nem értem miért kell odaadnom a fiatal életemet oly embernek, aki sohase szeretett engem, és akit sohase szerettem én...

— A hatalomért, Hortense. Napoleon mostoha lánya nem mehet feleségül egy kis névtelen katonatiszthez, amint azt talán ott a zárdában álmodta. Egy ilyen házasság homályt vetne az én nevemre is. Kezdetben magam is elleneztem ezt a családi frigyet, de később beláttam, hogy családom fénye követeli ezt az áldozatot Beanharnais Hortensétől. Lajos öcsém már nem szereti Emiliát, mert egy Bonaparte ivadék büszkébb annál, hogysem oly székér után fusson, amely fel nem veszi.

Figyelj reám, gyermekem. Feleségül méssz az öcsémhez. Fejedelmi ajándékul kapjátok majd tőlem Lajos is, te is a császári felség címet...

Miközben a császár beszélt, Hortense arcát pír borította. Talán az örömtől, ta-

lán a meglepetéstől. Beanharnais tábornok sem álmodta valaha, hogy az a csönyi kis lány, ki 1783. április 10-én született Párisban, valaha a Tuileriákban tartja a kézfogóját egy császár öcsésével. Talán e pillanatban megérezte Hortense, hogy az ismeretlenségből egyszerre a magasba lendül. Az előbbi dac egészen elsimult lelkében, inkább egy kis szomorúsággal szólt:

— Minden úgy lesz, ahogy felséged akarja. Minden áldozatra kész vagyok felségedért... hiszen a testvéreknek a lelke is testvér. Lajos olyan, mint Napoleon....

A császár egyszerre kiegyenesedve állt fel és kemény volt a szava:

— Nem, édes Hortense. Napoleon csak egy van; ezt sohase feledd!

(Folyt. köv.)

Pályázati hirdetmény.

A backamadarasi róm. kath. kántortanítói állásra 1000 korona fizetéssel (900 korona államségély) folyó év december 8-ig pályázatot hirdetek.

Ákosfalva (Marostorda vm)

Bálint Vilmos,
plebános.

Pályázat.

A nagykászoni római katolikus hitközségben egy segédkántori és tanítói állásra december hó 15-ig pályázatot hirdetünk. Fizetés 1000 korona havi előleges részletekben, lakást, kert, korpótlék.

Kötelesség jegyzőkönyvben. Felszerelt kérések „Plebánia, Nagykászon (Csíkmegye)” küldendő

Egyháztanács.

Fleischer János

(Keresztény katolikus cég.)

egyházi ruha és reverenda szabó
PÉCS, Ferenciek-u. 9.

Évek hosszú gyakorlata képesít a legjobb szabású, minőségű és finoman kidolgozott reverendák és címádák, pepi civil öltönyök előállítására. Üzletemet első sorban

Egyházi ruhák

készítésére rendeztem be. Mindennemű egyházi ruhák: casulák, pluvialék velumok, baldachinmok, minisztráns ruhák zászlók, lobogók, karingek, álbák, kehelyruhák stb. készíttetnek.

Nem kell sem Budapestre sem Bécsbe menni. Üzletem versenyképes minden pesti vagy bécsi éggel úgy szabászat, mint ár és minőség tekintetében. Tessék meggyőződni róla.

Egyházi ruhák javítása olcsón és jól eszközöltetnek.

Költségvetés és árjegyzék ingyen! Személyesen is megjelene!

Hinger József

asztalos mester Gyulafehérvár
Szechenyi-utca 10. sz., (saját ház) a Jickeli-fele vasraktárral szemben

K épület munkát, festett, masiv és furnéros butormunkát, É portálé és boltberendezést, S úgyszintén javításokat is elfogad. Szállit és lerak tölgy és bükkparketát. Árjegyzék szerint vendéglői, irodai és I ebédlőszékeket, tükröket méret szerint. Raktáron tart T minden fajta fakoporsókat is.

Lelkiismeretes és pontos kiszolgálás. — Szolid árak.
Tervrajzok díjtalanul készíttetnek.

Házeladás.

Traján-utcában a 27. sz.
alatti dr. Szöcs Ákos-féle
ház eladó.

Kérdezősködni lehet Honvéd
utca 3 sz. alatt.

Templomok, oltárok, szószékek festését és aranyozását elvállalja a legjobb kivitelben és jutányos árban

URBÁNSZKY FÜLÖP műfestő

KOLOZSVÁR, Sörház-u. 2.

Költségvetést, új tervek készítését díjtalanul elvállalom.

Hirdetések
felvételnek
a Kiadó-
hivatalban.

GÉPOLAJ!

Értesítés!

Legközelebb üzembe jön

Amerikai rendszerű gépolajgyáram.

E nemben s így módon

legelső az egész ország területén.
Mindenfajta gép- és henger-olaj minden minőségben.

BENZIN fogyasztók

figyelmét ezuton vagyok bátor ujonnan épített s a modern technika legújabb vívmányainak megfelelően felszerelt **benzinrektifikáción-ra** készülnék segítségével legelső minőségű finomított és kétszer tisztított, **motorbenzint, automobilbenzint, fottisztítóbenezint** több minőségben, teljesen szagtalanul, gyógytári célokra is, továbbá **gazolint** (világítási célokra), **hidrúrt** (gázfejlesztésre), **extraktiós benzint** és **terpentinpótlékokat** gyárthatok, mely elsőrendű termékeimet mérsékelt áron, pontos és gyors kiszolgálás mellett ajánlom tisztelt revőimnek. — Legfinomabb **király- és szalonpetroleum!** Mindennemű ásványolajtermékek; **motorhajtó olajak, mozdonyfűtő- és gépkendő-olajak!! — Tüzelő olajak!!**

BARUCH JEREMIAS
kőolajfinomítógyára Maros-Vásárhely.

Ruzsinszky Béla

géperőre berendezett
oltárépítő műhelye
PÉCS, MAJLÁTH-U. 25. SZ.

Megbízható katolikus cég!

A pécsi orsz. kiállításon az iparművészeti
társulat által arany éremmel kitüntetve.

Készít és elvállal
mindennemű templom berendezési és fel-
szerelési tárgyak, u. m.:
oltár, szószék, gyóntató-
szék, templompadok,
szentély-korlát és egyéb
felszerelési tárgyak készi-
tését, szállítását, régi
oltárok aranyozását és
átalakítását.

*Pontos rajzzal és költségvetéssel
készséggel szolgálók.*

*Több kisebb méretű vagy több na-
gyobb megrendelésnél személyes
megjelenés.*

Lelkiismeretes kiszolgálás!

Több elismerő nyilatkozat!

Püspöki Lyceumi Könyvnyomda

bérlő SCHÄSER FERENC

KÖNYV- és PAPIRKERESKEDÉS, KÖNYVNYOMDA
KÖNYVKÖTÉSZET — GYULA FEHÉRVÁR.

Ajánlja dúsan felszerelt raktárát mindennemű irodai
cikkekben, író- és fogalmazványpapírosokban, stb.

Teljes irodaberendezések modern amerikai rendszerben.

Egyházi nyomtatványok

mindig raktáron vannak és azonnal szállíthatók.

***Linotyp betűszedő- és más új gépek-
kel felszerelt könyvnyomdában***
mindennemű nyomtatványok kifogástalan minő-
ségben versenyképes áron mellett készíttetnek.

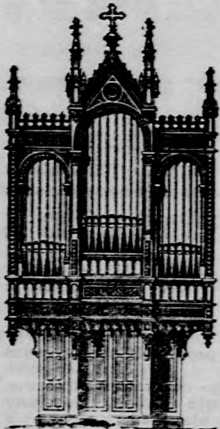
Minden — bárhol és bárki által hirdetett könyv, zenemű vagy folyó-
irat általam eredeti áron beszerezhető. Árjegyzék és költségvetés ingyen!

Boda József

orgona- és harmonium-építő
CSIKTAPLOCÁN.

Van szerencsém a főtiszt. papság és m. t.
egyháztanács tudomására hozni, miszerint

orgona- és harmonium-építő
műhelyemet

teljesen ujonnan
rendeztem be, minek
utánna módomban áll a
legnagyobb szabású
orgona-építést is
elvégeztetni. Bárminemű
javításokat átalakítaso-
kat jutányos áron,
pontosan eszközök.

A n. é. közönség pártfogását
kéri, kiváló tisztelettel

Boda József orgona- és harmonium-építő
CSIKTAPLOCÁN.

ALAPITVA 1898.

ALAPITVA 1898.

Valóban jó

és szépen égő

méhviaszgyertya

4 kilótól kezdve bérmentve
kapható

Dokupil Lajos

viaszgyertya gyárosnál

NAGYLÉVÁRDON.

(Pozsonymegye.)

Nagyobb vételnél 15—20%
árengedmény.

Árak kilónként:

2:40 K., 3:20 K., 4 K., 5 K., II.